



ARAPÇADAN TÜRKİYE TÜRKÇESİNE GEÇEN SÖZCÜKLERDE AYIN VE HEMZEYLE İLGİLİ SES OLAYLARI

Burhan BARAN*

Öz

Arapça, Türkiye Türkçesindeki alınma sözcükler bakımından ilk sırayı almaktadır. Arapçadan dilimize pek çok sözcük girmiştir. Bunların bir kısmı olduğu gibi dilimize girerken, bir kısmı çeşitli ses olaylarına uğrayarak dilimize yerleşmiştir. Bu ses olaylarının nedeni kale < kal‘a, cetvel < cedvel gibi aykırılışma örneklerini saymazsak söz konusu sözcüklerin dilimizin ses yapısına uymamasından kaynaklanmaktadır. Diğer bir deyişle Arapçadan Türkiye Türkçesine geçmiş sözcüklerde meydana gelen ses değişmesi, ses türemesi veya ses düşmesi olayları dilimizin o sözcükleri kendi ses yapısına uydurma çabasından ileri gelmektedir.

Bu ses olaylarından bir kısmı da ayın ve hemze ünsüzleriyle ilgilidir. Ancak bu ünsüzlerin Türkçede ses karşılıkları yoktur. Bu nedenle ayın ve hemze ünsüzleri Arapçadan Türkiye Türkçesine geçerken ses değişmesi veya ses düşmesine maruz kalır. İşte bu makalede Arapçadan Türkiye Türkçesine geçen sözcüklerde ayın ve hemzeyle ilgili ses olayları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Ses olayları, Arapça, Türkçe, ayın, hemze.



* Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, Diyarbakır.
b.baran@dicle.edu.tr

PHONOLOGICAL PHENOMENA INVOLVING AYN AND HEMZE IN ARABIC ORIGIN WORDS IN TURKEY TURKISH

Abstract

Arabic language comes first in terms of loanwords in Turkey Turkish. There are many words of Arabic origin in our language. While some of them entered into Turkish as they were, some others became established in the language by undergoing several phonological changes. With the exception of dissimilation examples such as kale < kal'a and cetvel < cedvel, these phonological phenomena stem from the fact that these words are not compatible with the phonological structure of Turkish language. In other words, phonological changes, epenthesis or elision seen in the words transferred from Arabic into Turkey Turkish result from an effort in our language to adapt these words into its own phonological structure.

Some of these phonological phenomena are related to the consonants hemze and ayn in Arabic alphabet. However, these consonants do not have phonetic equivalents in Turkish. Thus, they were subjected to phonological changes or elision when transferred from Arabic into Turkey Turkish. This paper addresses the phonological phenomena involving ayn and hemze in the Arabic words in Turkey Turkish.

Keywords: *Phonological phenomena, Arabic, Turkish, ayn, hemze.*

1. GİRİŞ

Canlı bir varlık olan dil, sürekli değişme ve gelişme içindedir. Bu değişme ve gelişmeyi etkileyen toplumsal, siyasal, dinsel, bilimsel veya teknolojik faktörler vardır. Bilgisayar, televizyon, radyo, atom teknolojik gelişmelerle ortaya çıkmış sözcüklerdir. Dil biliminde yaşanan yenilikler, dil bilimi okulları ve kuramları, akademik çalışmalar bilimsel faktörlerdir. Ticari ilişkiler, göçler, savaşlar, işgaller, din değişikliği toplumsal ve siyasal faktörlerdir. Türkiye Türkçesi tarihi devirlerinde az ya da çok bazı dillerden etkilenmiştir. Türkçenin en sade devri

Göktürk dönemidir. Bu dönemde Türkçedeki alınma sözcük sayısı çok azdır. Uygur döneminde alınma sözcüklerde artış görülür. Türkçedeki değişimin en hızlı ve en kuvvetli hissedildiği dönem Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle başlayan dönemdir. Bu dönemden itibaren Arapça sözcüklerin Türkçede artmaya başladığı görülür. Eski Anadolu Türkçesi döneminde bu artış hızlanarak devam etmiş, Osmanlı Türkçesi döneminde zirveye ulaşmıştır. Türkiye Türkçesinden önceki dönem olan Osmanlı Türkçesi, söz varlığı hususunda Arapça ve Farsçadan çok etkilenmiştir. Arapça sözcüklerin pek çoğu bugün kullanımdan düşmüştür. Ancak, Arapça sözcüklerin sayısı, Türkiye Türkçesindeki alınma sözcükler grubunda baştaki yerini korumaktadır.

İmer'in gazete dili üzerinde yaptığı bir araştırmada 1931 yılında sözcük oranları Türkçe % 35, Arapça % 51, Farsça % 2, diğer yabancı diller % 6 iken 1965 yılında Türkçe % 60.5, Arapça % 26, Farsça % 1, diğer yabancı diller % 8,5 olarak tespit edilmiştir (1973, 181).

Dursunoğlu, "Günümüz Türkiye Türkçesine ait Türkçe Sözlük'te 6.453 söz varlığı bulunduran Arapça, yalnızca Türkiye Türkçesini değil Türkçenin bütün lehçelerini en fazla etkileyen, onlara en fazla kelime veren dillerin başında gelmektedir." (2014: 146) diye belirtmektedir.

Sözcükler bir dilden başka bir dile ya ses ve şekil bakımından değişikliğe uğrayarak ya da herhangi bir değişikliğe maruz kalmadan geçer. Arapçadan Türkiye Türkçesine geçen sözcüklerde de bu durum görülmektedir. Afet, bedel, beden, cadde, defter gibi bazı sözcükler aslında olduğu gibi değişmeden; emir, akıl, his, zan, hamal, kayıp gibi bazı sözcükler ise çeşitli ses olaylarına uğrayarak dilimize girmiştir.

Arapçadan Türkiye Türkçesine geçen sözcüklerin bir kısmında ayın ve hemze ünsüzleri bulunmaktadır. Bu ünsüzlerin karşılığı Türkiye Türkçesi yazı dilinde yoktur.

Transkripsiyon işareti¹ olarak ayın yerine ˆ, hemze yerine ˆ işareti kullanılır. Bu ünsüzlerin bulunduğu sözcükler, Türkiye Türkçesine geçerken ses değişmesine ve ses düşmesine uğramaktadır. Bu ünsüzlerin Türkçede karşılıkları olmadığından Osmanlı Türkçesi veya Arapçayla aşına olanların dışında bu seslerle ilgili değişmeler ve düşmeler pek fark edilmemektedir. Sözcüklerin aslını bilmek ve doğru telaffuz edebilmek açısından Arapçadan Türkiye Türkçesine geçmiş ayın ve hemze bulunduran sözcüklerin hangileri olduğunu bilmek önemlidir.

Örneğin cemˆ, defˆ ve menˆ sözcükleri etmek fiiliyle birleşik sözcük oluşturduğunda bitişik yazılmaktadır. Bunun nedeni bu sözcüklerin sonundaki ayın harflerinin düşmesidir. Nebi Camii, Bayrampaşa Camii örneklerinde sözcük sonunda çift i bulunmaktadır. Bunlardan ilki sözcüğün aslında olan “i”, ikincisi ise Türkçe iyelik ekidir. Aradaki ayın ünsüzü Türkiye Türkçesinin ses özelliklerine göre düştüğü için iki ünlü yan yana gelmiştir. Bu sözcük Yazım Kılavuzu’nda “cami, -i, -si” biçiminde yazılmakta, iyelik ekinin hem ünlü hem ünsüz üzerine geliş şekli doğru kabul edilmektedir. Güncel Türkçe Sözlük’te baˆzı, feciˆ sözcükleri ba:zı, feci:, teˆhir, meˆmur sözcükleri te:hir, me:mur şeklinde iki noktayla gösterilmiştir. Uzunluğun belirtisi olan iki nokta bazı ve feci sözcüklerinde düşen ayın ünsüzü; tehir ve memur sözcüklerinde ise düşen hemze ünsüzü yerine kullanılmıştır.

¹ Konuşma dilinde bazı ağızlarda ayın ünsüzü telaffuz edilmektedir. Örneğin Diyarbakır ağızında ayın ünsüzü ˆakko: karga, ˆalˆalo: hindi, ˆayip: ayıp gibi bazı sözcüklerde karşımıza çıkmaktadır.

Türkçeye geçen ayınlı ve hemzeli sözcükler üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Tekin (1958), bir makalesinde dilimize geçen ayınlı ve hemzeli sözcüklerin yazılışı ve okunuşu üzerinde durmaktadır.

Karasoy (1998), Türkmen Türkçesinin Arapçadan aldığı ayınlı sözcüklerin tarihi dönemlerini de göz önüne alarak nasıl bir değişime uğradıklarını, Türkçeye yabancı olan ayın sesinin Türkçe ses yapısına dahil olduğunda edindiği yeni şeklini tahlil etmiştir.

İşler, Türkçeye geçen Arapça alıntı kelimelerdeki ses değişiklikleri üzerinde durduğu çalışmasında hemze ve ayınla ilgili ses olaylarına (2008: 191-193) değinmiştir.

Karaca, Türkiye Türkçesindeki alıntı sözcüklerde görülen ses olaylarını incelediği makalesinde ayın ünsüzünün düşmesine (2012: 2075) örnekler vermiştir.

Dursunoğlu, Türkiye Türkçesindeki Arapça sözcüklerde görülen ses olaylarını incelerken ayın ve hemzeyle ilgili ses değişimleriyle ses düşmelerine de (2014: 525-526) örnekler vermiştir.

Türkmen (2017), çağdaş Türk lehçelerinde ayınla ilgili ses olaylarını incelemiştir.

Bu makalede ise Arapçadan Türkiye Türkçesine geçen sözcüklerde ayın ve hemzeyle ilgili ses olaylarından ses değişimleri ve ses düşmeleri üzerinde durulmuştur. Önce Osmanlı Türkçesi Sözlükleri taranmak suretiyle ayınlı ve hemzeli sözcükler tespit edilmiş, daha sonra bu sözcüklerin Türk Dil Kurumu Yayınları Türkçe Sözlük'te geçip geçmediği kontrol edilerek sözlükte olmayanlar elenmiştir. Aşağıda konuyla ilgili sunulacak örnekler için adı geçen sözlükler esas alınmıştır.

2. Ayınla İlgili Ses Olayları

Ayınla ilgili ses olayları ses değişimleri ve ses düşmeleri şeklinde görülmektedir.

2.1. Ayınla İlgili Ses Değişimleri

Ayınla ilgili ses değişimleri ‘a> a değişmesi (ayınla a yerine a), ‘i> i değişmesi (ayınla i yerine i), ‘u> ö değişmesi (ayınla u yerine ö), ‘u> u değişmesi (ayınla u yerine u), ‘> a değişmesi (ayın yerine a), ‘> h değişmesi (ayın yerine h), ‘> y değişmesi (ayın yerine y) olarak görülmektedir.

Bu ses değişimlerine şu örnekler tespit edilmiştir:

2.1.1. ‘a > a değişmesi (ayınla a yerine a)

Başta: anane < ‘an‘ane, ananevi < ‘an‘anevi, asri < ‘asri, atif < ‘atif.

Ortada: anane < ‘an‘ane, ananevi < ‘an‘anevi, bidat < bid‘at, camia < cami‘a, cuma < cum‘a, defa < def‘a, defaten < def‘aten, ebat < eb‘ad, faal < fa‘al, faaliyet < fa‘aliyet, facia < faci‘a, istifa < istif‘a, kala < kal‘a, kıta < kit‘a, kura < kur‘a, mania < mani‘a, mecmua < mecmu‘a, mutaassıp < muta‘assıp, teferruat < teferru‘at, zayıat < zayı‘at, ziraat < zira‘at.

2.1.2. ‘i > i değişmesi (ayınla i yerine i)

Başta: ibadet < ‘ibadet, ibare < ‘ibare, ibret < ‘ibret.

Ortada: cemiyet < cem‘iyyet, içtimai < ictima‘i, kati < kat‘i, katiyet < kat‘iyyet, katiyen < kat‘iyyen, maiyet < ma‘iyyet, mesai < mesa‘i, zirai < zira‘i.

2.1.3. ‘u > ö değişmesi (ayınla u yerine ö)

ömür < ‘umr, özür < ‘uzr.

2.1.4. ‘u > u değişmesi (ayınlđ u yerine u)

Başta: uzuv < ‘uzv, ukala < ‘ukala.

Ortada: mebus < meb‘us, melun < mel‘un.

2.1.5. ‘ > a değişmesi (ayın yerine a)

vaat < va‘d, vaaz < va‘z, zaaf < za‘f.

2.1.6. ‘ > h değişmesi (ayın yerine h)

tali‘ < talih, tama‘ < tamah.

2.1.7. ‘ > y değişmesi (ayın yerine y)

za‘if < zayıf.

2.2. Ayın Düşmesi

Ayın düşmesine řu örnekler tespit edilmiştir:

Ortada: ama (kör) < a‘ma, bazen < ba‘zan, bazı < ba‘zı, dava < da‘va, davet < da‘vet, idam < i‘dam, ilan < i‘lan, imal < i‘mal, imar < i‘mar, itikat < i‘tikad, itimat < i‘timad, itina < i‘tina, itiraf < i‘tiraf, itiyat < i‘tiyad, lanet < la‘net, makul < ma‘kul, malulen < ma‘lulen, malum < ma‘lum, malumat < ma‘lumat, mamul < ma‘mul, mamur < ma‘mur, mana < ma‘na, manevi < ma‘nevi, mani (engel) < ma‘ni, marifet < ma‘rifet, maruz < ma‘ruz, maruzat < ma‘ruzat, masum < ma‘sum, mazeret < ma‘zeret, miraç < mi‘rac, mucize < mu‘cize, mutedil < mu‘tedil, mutemet < mu‘temed, müstafi < müsta‘fi, nal < na‘l, nane < na‘na‘, nara < na‘re, nat < na‘t, nimet < ni‘met, suni < sun‘i, şube < řu‘be, şule < řu‘le, tadilat < ta‘dilat, takip < ta‘kib, takibat < ta‘kibat, talim < ta‘lim, talimat <

ta^ˆ limat, tamir < ta^ˆ mir, tamirat < ta^ˆ mirat, tarif < ta^ˆ rif, tarife < ta^ˆ rife, tatil < ta^ˆ til, taviz < ta^ˆ viz, tayin < ta^ˆ yin, taziye < ta^ˆ ziye, tabir < ta^ˆ bir, taciz < ta^ˆ ciz.

Sonda: cami < cami^ˆ, cem < cem^ˆ, def < def^ˆ, elveda < elveda^ˆ, feci < feci^ˆ, ikna < ikna^ˆ, imtina < imtina^ˆ, intiba < intiba^ˆ, irtica < irtica^ˆ, irtifa < irtifa^ˆ, kani < kani^ˆ, matbu < matbu^ˆ, memnu < memnu^ˆ, men < men^ˆ, merci < merci^ˆ, meşru < meşru^ˆ, mevki < mevki^ˆ, mevzi < mevzi^ˆ, mevzu < mevzu^ˆ, mezra < mezra^ˆ, mısra < mısra^ˆ, mütevazi < mütevazi^ˆ, nane < na^ˆ na^ˆ, seri < seri^ˆ, tabi < tabi^ˆ, terfi < terfi^ˆ, zayi < zayi^ˆ.

3. Hemzeyle İlgili Ses Olayları

Hemzeyle ilgili ses olayları ses değişimleri ve ses düşmeleri şeklinde görülmektedir.

3.1. Hemzeyle İlgili Ses Değişimleri

Hemzeyle ilgili ses değişimleri ^ˆa > a değişimi (hemzeli a yerine a), ^ˆe > e değişimi (hemzeli e yerine e), ^ˆi > i değişimi (hemzeli i yerine i), ^ˆy > y değişimi (hemze yerine y), ^ˆa > a değişimi (hemzeli a yerine a), ^ˆe > e değişimi (hemzeli e yerine e), ^ˆi > i değişimi (hemzeli i yerine i), ^ˆy > y değişimi (hemze yerine y), olarak görülmektedir.

Bu ses değişimlerine şu örnekler tespit edilmiştir:

3.1.1. ^ˆa > a değişimi (hemzeli a yerine a)

beraat < bera^ˆat, sual < su^ˆal.

3.1.2. ^ˆe > e değişimi (hemzeli e yerine e)

neşe < neş^ˆe.

3.1.3. 'i > i değişmesi (hemzeli i yerine i)

cüzi < cüz 'i, istisnai < istisna 'i.

3.1.4. ' > y değişmesi (hemze yerine y)

acayıp < 'aca 'ib, fayda < fa 'ide, fedayi < feda 'i.

3.2. Hemze Düşmesi

Hemze düşmesine şu örnekler tespit edilmiştir.

Ortada: memur < me 'mur, mezun < me 'zun, mümin < mü 'min, resen < re' sen, rüya < rü 'ya, tecil < te 'cil, tehir < te 'hir, tekit < te 'kid, telif < te 'lif, tesir < te 'sir, tevil < te 'vil, teyit < te 'yid, temin < te 'min, teminat < te 'minat.

Sonda: akraba < 'akraba', bina < bina', ceza < ceza', cila < cila', cüz < cüz', deva < deva', nida < nida', riya < riya', sena < sena', şey < şey', şifa < şifa', zeka < zeka'.

4. SONUÇ

Arapçada birer gırtlak ünsüzü olan ayın ve hemze'nin Türkçede ses karşılıkları yoktur. Bu ünsüzlerin bulunduğu sözcükler, Türkiye Türkçesine geçerken ses değişmelerine ve ses düşmesine uğramaktadır.

Arapçadan Türkiye Türkçesine geçen sözcüklerde ayınla ilgili tespit edilen ses değişmeleri şunlardır: Øa> a değişmesi (ayınla a yerine a), Øi> i değişmesi (ayınla i yerine i), Øu> ö değişmesi (ayınla u yerine ö), Øu> u değişmesi (ayınla u yerine u), Ø> a değişmesi (ayın yerine a), Ø > h değişmesi (ayın yerine h), Ø > y değişmesi (ayın yerine y).

Arapçadan Türkiye Türkçesine geçen sözcüklerde hemzeyle ilgili tespit edilen ses değişimleri ise şunlardır: 'a> a değişmesi (hemzeli a yerine a), 'e> e değişmesi (hemzeli e yerine e), 'i> i değişmesi (hemzeli i yerine i), ' > y değişmesi (hemze yerine y), 'a> a değişmesi (hemzeli a yerine a), 'e> e değişmesi (hemzeli e yerine e), 'i> i değişmesi (hemzeli i yerine i), ' > y değişmesi (hemze yerine y).

Ayrıca Arapçadan dilimize geçen bazı sözcüklerde ayın ve hemze ünsüzleri düşmüştür.

Sözcüklerin aslını bilmek, doğru telaffuz edebilmek dilimize yerleşen alıntı sözcüklerin geçirdiği değişimleri tespit edebilmek açısından Arapçadan Türkiye Türkçesine geçmiş ayın ve hemze bulunduran sözcüklerin hangileri olduğunu bilmek önemlidir.

KAYNAKÇA

Develi, H. (2008). *Osmanlı Türkçesi kılavuzu-1-2*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Devellioğlu, F. (1996). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dursunoğlu, H. (2014). "Türkiye Türkçesi'ndeki Arapça Sözcükler ve Bu Sözcüklerdeki Ses Olayları." *Turkish Studies*, 9 (9): 145-155.

İmer, K. (1973). "Türk Yazı Dilinde Dil Devriminin Başlangıcından 1965 Yılı Sonuna Kadar Özleşme Üzerine Sayıma Dayanan Bir Araştırma." *Türkoloji Dergisi*, V (1): 175-190.

- İpek, B. (2018). "Türkiye Türkçesi Ağzlarında Yer Alan Yabancı Kelimelerde Görülen Ünlü Değişmeleri." *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 18: 37-59.
- İşler, E. (2008). "Türkçedeki Arapça Alıntı Kelimelerde Ses Değişiklikleri." *EKEV Akademi Dergisi-Sosyal Bilimler: Erzurum*, 35: 187-196.
- Kanar, M. (2011). *Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Karaca, V. İ. (2012). "Türkiye Türkçesinde Alıntı Sözcüklerde Görülen Ses Olayları Üzerine Bir İnceleme." *Turkish Studies*, 7 (4): 2059-2090.
- Karasoy, Y. (1998). "Türkmen Türkçesine Arapçadan Geçen Ayınlı Kelimelerdeki Ses Değişmeleri." *Türk Dünyası, Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5: 397-432.
- Özçelik, S. (2004). "Türkçede Kullanılan Arapça Kelimelerde Görülen Ses Olayları Üzerine Bazı Tespitler." *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 634: 550-562.
- Parlatır, İ. (2016). *Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tekin, T. (1958). "Ayınlı ve Hemzeli Kelimeler." *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, VIII (86):110-113.
- Timurtaş, F. K. (1999). *Osmanlı Türkçesi grameri*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Türkçe Sözlük* (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkmen, M. (2017). "Çağdaş Türk Lehçelerinde Ayın Sesinin Sebep Olduğu Ses Olayları." *Turkish Studies* 12 (30): 475-502.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

As a living organism, language evolves and develops constantly. There are social, political, religious, scientific or technological factors that affect such changes and developments. For example, the words computer, television, radio and atom emerged with technological advances. Linguistic innovations, linguistic schools and theories as well as academic studies are among scientific factors. On the other hand, trade relations, migration, wars, invasions and apostasy are social and political factors. Like other languages, Turkish language also has undergone various changes over time with the impact of these factors. Similarly, it was influenced more or less by certain languages in historical periods. Turkish was in its plainest form during the Gokturk period. In this period, there were few loanwords in Turkish. However, there was an increase in the number of loanwords during the Uighur period. The period when the change in Turkish language was fastest and strongest began with the acceptance of Islam by the Turks and it continued to enhance. It is seen that the words of Arabic origin started to increase in Turkish language after the acceptance of Islam by Turks. This increase accelerated in the old Anatolian Turkish period and reached a peak in the Ottoman Turkish era which preceded Turkey Turkish. The vocabulary of the Ottoman Turkish was heavily influenced by Arabic and Persian languages. Although many Arabic words are no longer used today, the number of Arabic loanwords still ranks first in the loanwords group in Turkey Turkish.

Some of the Arabic loanwords in Turkey Turkish have ayn and hemze sounds. These sounds which are glottal stops do not have equivalents in written Turkey Turkish. When transliterating, the symbols ğ and h are used for ayn and Hemze, respectively. Words with these two consonants undergo phonological changes

and elision when entering into Turkey Turkish. Since they have no equivalent in Turkish language, the changes and elision involving these sounds are usually not discerned except by those who are familiar with the Ottoman Turkish or Arabic. To know the original forms of words and pronounce them correctly, it is important to recognise which words with the sounds ayn and hemze were transferred from Arabic into Turkey Turkish.

For example, when the words cem^ç, def^ç and men^ç form a compound word with the verb etmek, they are written together, because the letter ayn at the end of these words is dropped. The word cami (mosque) is written as "cami, i, si" in the Spelling Dictionary. As is seen in the cases of Nebi Paşa Camii and Bayrampaşa Camii, it is used with double i. The reason for this is that the second "i" is the possessive suffix. However, the use of "camisi" instead of "camii" is also acceptable. In Güncel Türkçe Sözlük, official dictionary of the Turkish language, the words ba^çzı and feci^ç are used with the colon as ba:zı, feci:, and the words te^çhir and me^çmur as te:hir and me:mur. The colon indicating a long syllable replaces ayn in the words bazı and feci while replacing hemze in the words tehir and memur.

The following part demonstrates examples with phonological changes and elision involving ayn and hemze.

2. Phonological Phenomena Involving Ayn

Phonological phenomena involving ayn occur as phonological changes and elision.

We found that the letter ayn undergoes the following phonological changes in Turkish:

ç a > a (a instead of a with ayn): bidat < bid^çat, cuma < cum^ça, defa < def^ça.

˘i>i (i instead of i with ayn): cemiyet < cem˘iyyet, kati < kat˘i.

˘u>ö (ö instead of u with ayn): ömür < ˘umr, özür < ˘uzr.

˘u>u (u instead of u with ayn): mebus < meb˘us.

˘a>a (a instead of ayn): vaat < va˘d, zaaf < za˘f.

˘>h (h instead of ayn): tali˘ < talih, tama˘ < tamah.

˘>y (y instead of ayn): za˘if < zayıf.

Some of the examples of the dropped ayn are as follows: bazen < ba˘zan, idam < i˘dam, ilan < i˘lan, mamul < ma˘mul, şube < şu˘be, feci < feci˘.

3. Phonological Phenomena Involving Hemze

We found that the letter hemze undergoes the following phonological changes in Turkish:

˘a>a (a instead of a with hemze): beraat < bera˘at, sual < su˘al.

˘e>e (e instead of e with hemze): neşe < neş˘e.

˘i>i (i instead of i with hemze): cüzi < cüz˘i, istisnai < istisna˘i.

˘>y (y instead of hemze): acayip < ˘aca˘ib, fayda < fa˘ide.

Some of the examples of the dropped hemze are as follows: bina < bina˘, ceza < ceza˘, riya < riya˘, şey < şey˘.

4. CONCLUSION

The sounds ayn and hemze, glottal stops in Arabic, do not have equivalents in Turkish. Words including these consonants undergo phonological changes and elision when entering into Turkey Turkish.

The phonological changes involving ayn in the Arabic loanwords in Turkey Turkish are as follows: ^ˆa> a (the a instead of a with ayn), ^ˆi>i (i instead of i with ayn), ^ˆu> ö (ö instead of u with ayn), ^ˆu> u (u instead of u with ayn), ^ˆa> a (a instead of ayn), ^ˆ>h (h instead of ayn) and ^ˆ>y (y instead of ayn).

Phonological changes involving hemze in such words are as follows: ^ˆa>a (a instead of a with hemze), ^ˆe>e (e instead of e with hemze), ^ˆi>i (i instead of i with hemze), ^ˆ>y (y instead of hemze), ^ˆa>a (a instead of a with hemze), ^ˆe>e (e instead of e with hemze), ^ˆi>i (i instead of i with hemze) and ^ˆ>y (y instead of hemze).

In addition, the consonants ayn and hemze were dropped in some words of Arabic origin in Turkish language.

It is important to know which words with ayn and hemze sounds were transferred from Arabic into Turkey Turkish in order to recognise the original forms of the words and pronounce them correctly.